

Veřejné zakázky aneb o čem je nový zákon č. 137/2006

Mgr. Bc. David Póč
Katedra veřejné ekonomie
David.Poc@econ.muni.cz

Nový zákon č. 137/2006 Sb.

- Nahrazení zákona č. 40/ 2004 Sb.
- Nabytí účinnosti – 1. července 2006
- Zavádí do českého právního systému zcela nové prvky – kvalifikace dodavatelů, specifikace zadavatelů ad.
- Co zákon upravuje?
- Značně rozšiřuje stávající úpravu především v oblasti zadávání veřejné zakázky – problematika dodavatelů
- Poslední komplexní novela z roku z 2009 (dílčí novely z roku 2010 – 179/2010 Sb.)
- Provedení tzv. velké novely 55/2012 Sb.

Návaznost na legislativu EU

- Nový zákon plně reflektuje aktuální legislativní vývoj na úrovni EU v oblasti veřejných zakázek:
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/18/ES, o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby, ve znění pozdějších předpisů
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/17/ES, o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, ve znění pozdějších předpisů
 - Směrnice Komise 2005/51/ES ze dne 7. září 2005, kterou se mění příloha XX směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a příloha VIII směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES o veřejných zakázkách
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/75/ES, kterou se opravuje směrnice 2004/18/ES o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby
 - Nařízení Komise (ES) č. 2083/2005 ze dne 19. prosince 2005, kterým se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a 2004/18/ES ohledně prahových hodnot používaných při postupech zadávání veřejných zakázek
 - Nařízení Komise (ES) č. 1564/2005 ze dne 7. září 2005, kterým se stanoví standardní formuláře pro zveřejňování oznámení v rámci postupů zadávání veřejných zakázek podle směrnic Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a 2004/18/ES

Veřejná zakázka jako pojem

- Pojem veřejná zakázka je přesně vymezen v §7 Zákona, jak bylo uvedeno výše, jako „...zakázka realizovaná vždy na základě písemné smlouvy s jedním nebo více dodavateli, jejímž předmětem je úplatné poskytnutí dodávek, služeb nebo provedení stavebních prací“. Samotný pojem „zakázka“ ovšem není přímo zákonem definován, většina autorů dovozuj, že za zakázku považuje určité plnění poskytnuté jedním subjektem jinému subjektu¹⁶.
- Aby se jednalo o VZ, musí být současně splněny následující **tři podmínky**:
 - zakázka musí být zadávána osobou, která je zadavatelem veřejných zakázek,
 - zakázka musí zahrnovat i třeba jen potenciální prvek úplaty na straně zadavatele, a to třeba i nepeněžitě,
 - musí se jednat o zakázku na dodávky, služby nebo stavební práce.
- Ve 40/2004 Sb. byl definičním znakem i kupříkladu finanční limit (2 mil. Kč)

Základní zásady VZ

- **Zásada transparentnosti** - všechny procesy musí jít v průběhu i zpětně možné zkontrolovat; nutnost stanovit jak zákon a případné další prováděcí předpisy budou provádět jednotlivé úkony v rámci realizace veřejné zakázky
- **Zásada rovného zacházení** - před řízením a v průběhu výběrového řízení se musí postupovat tak, aby nebyl upřednostňován žádný uchazeč; neměly by zde existovat rozdíly v přístupu k informacím, k různým lhůtám plnění
- **Zásada zákazu diskriminace** - postavena především na nutnosti nastavit jednotlivé části výběrových řízení takovým způsobem, aby nemohly být považovány za diskriminační z hlediska potencionálních dodavatelů; stanovení kvalifikačních předpokladů a specifikace předmětu plnění VZ

Druhy zadávacího řízení

- otevřené řízení
- užší řízení
- jednací řízení s uveřejněním
- jednací řízení bez uveřejnění
- soutěžní dialog
- zjednodušené podlimitní řízení
 - Zadavatelé by měli přednostně využívat otevřené řízení nebo užší řízení
 - Každé druh zadávacího řízení má přesně stanovené parametry – např. lhůty pro podání nabídek, lhůty pro podávání dotazů dodavateli

Zadavatelé

- **Veřejný zadavatel:**
 - Česká republika,
 - státní příspěvková organizace,
 - územní samosprávný celek,
 - příspěvková organizace, u níž funkci zřizovatele vykonává územní samosprávný celek,
 - jiná právnická osoba, pokud byla založena či zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu a je financována převážně státem či jiným veřejným zadavatelem nebo je státem či jiným veřejným zadavatelem ovládána nebo stát či jiný veřejný zadavatel jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, dozorčím či kontrolním orgánu.

Zadavatelé (2)

- Dotovaný zadavatel:
 - Dotovaným zadavatelem je právnická nebo fyzická osoba, která zadává veřejnou zakázku hrazenou z více než 50 % z peněžních prostředků poskytnutých veřejným zadavatelem, a to i prostřednictvím jiné osoby (především případy, kdy na nějakou činnost obdržela dotaci):
 - na stavební práce, kde je stanovena prováděcími předpisy EU základní výše
 - nebo veřejnou zakázku na služby související s veřejnou zakázkou na stavební práce a jejich předpokládaná hodnota je opět stanovena ve vazbě na prováděcí předpisy EU

Zadavatelé (3)

- Sektorový zadavatel:
 - Sektorový zadavatel je osoba, která vykonává některou z relevantních činností uvedenou v § 4 Zákona, pokud tuto relevantní činnost vykonává na základě zvláštního či výhradního práva nebo nad touto osobou může veřejný zadavatel přímo nebo nepřímo uplatňovat dominantní vliv. Uplatňování dominantního vlivu je v zákoně přímo definováno.
 - Mezi tyto přesně vymezené činnosti v § 4 Zákona patří např. teplárenství, energetika
- Problematika tzv. centrálního zadavatele

Veřejná zakázka

- Definována v § 8 - 10 + 13 Zákona
- **Dělení:**
 - Dodávky
 - Veřejné zakázky na služby
 - Veřejné zakázky na stavební práce
- **Další členění:**
 - Nadlimitní
 - Podlimitní
 - Veřejné zakázky malého rozsahu

Zadávací dokumentace

- Povinnost zadavatele zpracovat zadávací dokumentaci
- V § 44 odst. 3 a 4 Zákona je stanoveno, co musí zadávací dokumentace obsahovat minimálně (dále pak 45 + 46)
- Zákon také definuje co termíny poskytnutí dokumentace a další náležitosti

Kvalifikace

- Již dříve Zákon předepisoval nutnost splnění kvalifikačních předpokladů ze strany dodavatele
- Nová úprava kvalifikačních kritérií v zákoně č. 137/2006 Sb.
- Kvalifikační kritéria
 - základní kvalifikační předpoklady
 - profesní kvalifikační předpoklady
 - ekonomické a finanční kvalifikační předpoklady
 - technické kvalifikační předpoklady

Podmínky stanovení kvalifikací ze strany
zadavatele

Kvalifikační kritéria (2)

- Prvek plnění kvalifikačních kritérií skrze subdodavatele
- Možnost splnění všech druhů kritérií s výjimkou základních kvalifikačních kritérií
- Závazek dodavatelů vůči veřejnému zadavateli i vůči třetím osobám
- Otázka zahraničních dodavatelů
- Nutnost prokázat kvalifikační předpoklady ve lhůtě konkrétně určené

Kvalifikační kritéria (3)

- Základní kvalifikační kritéria
- Otázka bezúhonnosti
- Nově zákon stanovuje jako základní kvalifikační kritérium neexistenci daňových nedoplatků, nedoplatků na pojistném a na penále na sociální zabezpečení – nutnost prokázat potvrzením příslušných orgánů
- Výjimkou je potvrzení o platbě spotřební daně
- Povinnost informovat zadavatele o jakékoli změně v kvalifikaci dodavatele/ subdodavatelů

Podání nabídky

- Nové ustanovení Zákona – dodavatel může podat pouze jednu nabídku
- Omezení na participaci ve stejném zadávacím řízení jako subdodavatel
- Stanovení podmínek podání nabídky
- Hodnotící kritéria
 - Ekonomická výhodnost nabídky
 - Nejnižší nabídková cena
- Základní kritérium v soutěžním dialogu – vždy ekonomická výhodnost
- Stanovení dílčích hodnotících kritérií (technická úroveň, servis atd.)

Ukončení zadávacího řízení

- Povinnost zadavatele uzavřít s vítězným návrhem smlouvu na plnění veřejné zakázky
- Základní lhůty pro uzavření této smlouvy
 - Tuto smlouvu nesmí zadavatel uzavřít před uplynutím lhůty pro podání námitek proti rozhodnutí o výběru nejvýhodnější nabídky podle § 110 odst. 4.
 - Pokud nebyly ve stanovené lhůtě podány námitky, uzavře zadavatel smlouvu s vybraným uchazečem do 15-ti dnů po uplynutí lhůty pro podání námitek
- Povinnost zadavatele informovat o výsledcích zadávacího řízení
- Možnost zrušit zadávací řízení

Problematika oznámení + specifické případy VZ

- Problematika předběžného oznámení (§86-88)
- Využití dynamického nákupního systému
 - Nutnost oznámení v otevřeném zadávacím řízení
 - Dynamický nákupní systém lze zavést pro účely uzavírání rámcových smluv a nesmí trvat déle než 4 roky
 - Zadavatel i dodavatel jsou povinni používat v dynamickém nákupním systému a při jeho zavádění výlučně elektronické prostředky podle § 140 Zákona
- Problematika nízké nabídkové ceny

Elektronická aukce

- Využití elektronické aukce (§96 -97)
- Před vlastním zahájením elektronické aukce je zadavatel povinen provést posouzení a hodnocení nabídek a pořídit zprávu o posouzení a hodnocení nabídek podle § 80 Zákona
- Možnost více aukčních kol
- Povinnost zveřejňovat stav o poradí či nejlepších aukčních hodnotách

Opční právo a jiné formy zvýhodnění dodavatelů

- Možnost vyhrazení opčního práva v zadávacích podmínkách
- Za jakých podmínek nelze využít opčního práva: „...pokud cena, kterou by byl povinen uhradit za plnění předmětu veřejné zakázky na základě opce, je ve zjevném nepoměru k části předpokládané hodnoty plnění odpovídající opci, která byla stanovena před zahájením původního zadávacího řízení“
- Zvýhodnění pro dodavatele zaměstnávající osoby se zdravotním postižením

Námitky

- Možnost podat námitku ze strany kteréhokoli dodavatele
- Nutnost dodržení 15ti denní lhůty od získání relevantních informací dodavatelem, nejpozději do doby uzavření smlouvy
- Písemné podání námitky s náležitostmi uvedenými v § 110 odst. 6 Zákona
- Zákoná lhůta na reakce ze strany zadavatele je v případě námitky 10 dnů, je upravena i dle druhu řízení

Role ÚOHS

- Dohled nad dodržováním Zákona
- V pravomoci ÚOHS je:
 - předběžná opatření (zakázat uzavřít smlouvu v zadávacím řízení, pozastavit zadávací řízení),
 - rozhodovat o tom, zda zadavatel při zadávání veřejné zakázky postupoval v souladu se zákonem,
 - ukládat nápravná opatření a sankce (zrušení zadání veřejné zakázky a zrušení jednotlivého úkonu zadavatele),
 - projednávat správní delikty,
 - kontrolovat úkony zadavatele.
- Zákon předepisuje nutnost složení kauce ze strany navrhovatele
- Správní delikty zadavatele
- Podmínka zachování mlčenlivosti a ochrana obchodního tajemství

Konkrétní případy řešené ÚOHS

- V roce 2011 řešil ÚOHS celkem 530 řízení, a vydal 710 rozhodnutí (včetně předběžných opatření)
- V roce 2011 počet uložených pokut 89 s částkou více než 28 mil. Kč
- Případ České pošty, s.p.
- Nejvyšší pokuty v roce 2006:
 - VZP – projekt internetových knížek (600 tis. Kč)
 - Dopravní společnost Zlín – Otrokovice – nákup trolejbusů (500 tis. Kč)
 - MPSV ČR – komunikační systém (500 tis. Kč)
 - Město Prostějov – výstavba aquaparku (500 tis. Kč)

Seznam kvalifikovaných dodavatelů

- Novinky oproti Zákonu č. 40/2004 Sb. – např. doklad o členství v profesní samosprávné komoře
- Možnost prokázat splnění kvalifikačních předpokladů – stáří výpisu maximálně 3 měsíce
- Hlavní inovací je tvrdý postih za neoznámení skutečností vedoucích ke změně kvalifikačních údajů zapsaných v seznamu – lhůta 15 dní
- Každý rok do 31. března předkládá dodavatel zapsaný v seznamu doklady o svých kvalifikačních předpokladech – nedoplatky na pojistném atd.
- Při nedodržení stanoveného postupu se jedná o správní delikt a ÚOHS může uložit dodavateli pokutu ve výši až 10 mil. Kč

System certifikovaných dodavatelů

- Nová možnost certifikace – Certifikovaný dodavatel
- Možnost dosažení certifikace při prokázání splnění základních kvalifikačních předpokladů v plném rozsahu a prokázání splnění profesních kvalifikačních předpokladů ekonomických, finančních a technických kvalifikačních předpokladů v rozsahu stanoveném v pravidlech systému certifikovaných dodavatelů
- Doklady nesmí být starší než 90 dnů
- Platnost certifikátu – 1 rok ode dne vydání
- Správce systému – pověřená právnická osoba s příslušnou licenci – obdoba vydávání certifikátů ISO 9001
- Další podmínky obdobné jako u seznamu kvalifikovaných dodavatelů – oznámení o změně, výše správní pokuty atd.

Děkuji za pozornost!

***Mgr. Bc. David Póč
Katedra veřejné ekonomie
David.Poc@econ.muni.cz***